

2021 / 2022

OFF- boeren, burgers en buitenlui Public en Industry

Het Overijssels Film Festival heeft dit jaar als werktitel 'boeren, burgers en buitenlui'. Ook al verwijst deze uitdrukking tegenwoordig naar 'het ganse volk', ze heeft nog steeds de connotatie van verschil en van een intrinsieke waarde van het platteland. Boer is zelfs een geuzennaam geworden. In het hedendaagse gebruik van de woorden boeren en burgers zijn burgers meestal geen boer maar zijn boeren wel altijd burger.

Eerder was het begrip identiteit thema van het OFF. Dat begrip kan breed opgevat worden. Toen werd gesteld dat in een gebied dat vaak als 'de regio' wordt betiteld identiteit, het vormgeven er aan en het bewustzijn er van, bijna vanzelfsprekend tot in de haarvaten verankerd is.

Wellicht heeft het OFF met 'boeren, burgers en buitenlui' haar oorsprong en tevens haar inhoudelijke bestemming teruggevonden. Ook al wordt het internationale ruim verkend, het grondthema van de films van vandaag ligt bij de menselijke maat en bij kleine menselijke geschiedenissen. Geschiedenissen van mensen met sociaal culturele opvattingen en leefpatronen in een kleine al dan niet landelijke gemeenschap of omgeving. Kort door de bocht: de wereld in een notendop.

Vanwege Covid-19 is het OFF teruggebracht naar een compacte versie van één dag. Covid-19 lijkt het grondthema te willen stimuleren. Twee zalen in Mimik te Deventer staan vrijdag 7 januari 2022 het OFF ter beschikking.

Een zaal wordt gebruikt voor het vertonen van voorpremières zoals gebruikelijk tijdens het festival. Deze films worden voorafgegaan door korte lezingen door Gerlinda Heywegen. Deze lange films worden bovendien voorafgegaan door korte (afstudeer) films van jong Nederlands talent en tevens prijswinnaars van Twente Shorts 2021.

De andere zaal wordt gebruikt voor een programma dat gericht is op professionals. Daaronder verstaan we alle betrokkenen die filmvertoning mogelijk maken. In een groot festival zou dat 'industry' genoemd worden maar zo een grote broek trekken we niet aan. Hier zal het thema van deze editie 'boeren, burgers en buitenlui' uitgediept en verder besproken worden. In twee sessies zal gesproken worden over trends die landelijk waarneembaar zijn maar vooral lokaal impact hebben.

Programma, Public

Ochtend: Zaal 2 + Zaal 4

Middag: Theaterzaal

10.30 uur: Pim wil oversteken / Flee

13.00 uur: Forever a kid / Nudo Mixteco

15.05 uur: Reus / The duke

Pim wil oversteken, Ronald Zuidinga (NL, 2021, 7 min.) Korte film waarin Hafid de verwarde jongen Pim helpt bij het oversteken van een spoorweg.

Forever a kid, Frederieke Laura Mooij (NL, 2021, 7 min.) Korte animatiefilm over jeugdherinneringen, een vlinder zien veranderen, lekker ingestopt worden in bed. Vele kleine verhaaltjes die een groot verhaal vertellen, dat van je jeugd. Afstudeerfilm van Frederieke Laura Mooij voor de HKU.

Reus, Ylva Ernst (NL, 2021, 8 min.) Korte animatiefilm over een meisje dat overweldigd wordt door haar angst voor haar nachtmerrie. Als ze wakker wordt gaat ze moedig op zoek naar troost. Afstudeerfilm van Ylva Ernst voor de HKU.

Flee, Jonas Poher Rasmussen (DK, 2021, 83 min.) Deze animatie-documentaire vertelt het waargebeurde intieme verhaal van de Afghaanse vluchteling in Denemarken Amin Nawabi. Amin wil aan zijn nieuwe toekomst beginnen maar moet daarvoor zijn schrijnende verleden loslaten. Hij doet voor het eerst zijn buitengewone verhaal bij goede vriend en documentairmaker. Stukje bij beetje ontrafelt het schrijnende verleden van een jonge vluchteling. De documentaire werd al geselecteerd voor Cannes en won al de World Cinema Documentary Grand Jury Prize op Sundance.

Nudo Mixteco, Ángeles Cruz (Mex, 2020, 91 min.) Tijdens het feest van San Mateo keren drie mensen terug naar hun geboortedorp in de arme hooglanden van Mexico, de streek waar filmmaker Ángeles Cruz zelf opgroeide. Ze volgt de drie door elkaar verweven levens. Maria komt naar haar dorp om haar moeder te begraven, Tona komt haar dochter redden en Esteban wil zijn vrouw terug nadat hij jaren in de VS heeft gewerkt. Breed geprezen speelfilmdebuut dat aandacht verdient.

The duke, Roger Michell (UK, 2020, 96 min.) In 1961 steelt de zestigjarige taxichauffeur Kempton Bunton uit de National Gallery in Londen het portret door Goya van The Duke of Wellington. In zijn losgeldbrieven belooft hij het schilderij terug te geven wanneer de overheid televisie gratis beschikbaar maakt voor ouderen. Pas vijftig jaar later zou de volledige geschiedenis achter de diefstal bekend worden. Gebaseerd op een waargebeurd verhaal met een Oscar winnende sterrencast.

OFF- boeren, burgers en buitenlui
Industry en Public

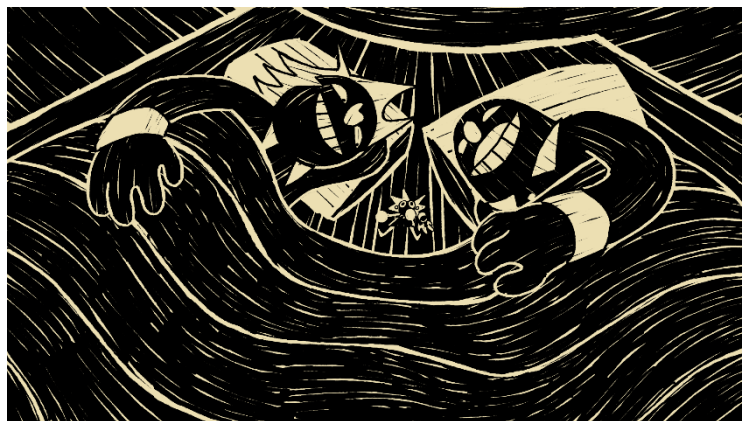
In twintig jaar tijd zijn de filmtheaters flink veranderd. Vier of vijf filmzalen en een flinke theaterzaal is inmiddels gewoon. Een grand café-restaurant vormt de entree. Het totaal is opzienbarend. Tenzij een voormalig industriegebied aan de rand van de bebouwing een herbestemming heeft gekregen is het filmtheater centraal gelegen. Het is een trekker, een impuls, of gewoon een noodzakelijke voorziening. Die voorziening gaat inmiddels veel verder dan alleen filmvertoning. Het is onderdeel van de kernvoorzieningen in de stedelijke cultuurregio's.

Rond deze lokale schaalvergrotingen is de schil van kleinschalige filmvertoners de laatste twintig jaar ook enorm veranderd. Deze filmvertoners zijn niet groter geworden, ze zijn vooral toegenomen in aantal. Ze hebben vaak geen eigen gebouw, ze vertonen vaak niet eens dagelijks maar ze zijn met veel.

Het filmtheaterlandschap is dus veranderd en in die verandering heeft haar eindpunt nog niet bereikt.

Deze veranderingen worden veelal vanaf onderop geïnitieerd. Dat betekent niet dat ze in een isolement plaatsvinden. Sinds enige tijd is regionalisering een landelijk thema. Het is enigszins verbonden aan een breed begrip van inclusie. Terwijl landelijk gesproken wordt over culturele regio's, dat in clusters van gemeenten en provincies wordt ingevuld, verandert zeker de filmvertoning buiten deze clusters sterk. Gemeenten die commerciële bioscopen ondersteunen, theaters die (deels) overstappen op filmvertoning, en kleinschalige lokale vertoners die tegen hun grenzen aanlopen zijn daar voorbeelden van.

De praktijk is de theorie voor. Veelal in de praktijk betrokkenen, ervaringsdeskundigen van de cinema, worden hierover gehoord en bevroegd. Waar houdt het kleine op en begint het grote? Komen het groot- en kleinschalige ergens samen? Kunnen ze elkaar versterken of juist niet? Hoe ver gaan we nog in de schaalvergroting? Bestaat de noodzaak (cultuur- of economie- of maatschappelijk gedreven) hiervoor nog? Voor wie is het van belang? Waar houdt het op? Zijn er nieuwe trends zichtbaar?

Programma, Industry

Theaterzaal

10.30 – 11.20 uur 1^e sessie De positie van film in de vertoningsstructuur (grote praktijk...)

11.30 – 12.20 uur 2^e sessie De positie van de lokale kleinschalige filmvertoners (kleine praktijk....)

Industry

1^e sessie

De positie van film in de vertoningsstructuur (grote praktijk...)

Als het nog niet gebeurd is dan zijn filmtheaters wel bezig met plannen voor uitbreiden en upgraden. In Deventer is Mimik in corona-tijd opgeleverd, in Enschede is het de vraag welke van de twee potentiële panden het zal worden en in Zwolle zoekt men nog naar geld. Deze rond 2000 begonnen trend in filmtheaterland is inmiddels ook overgesprongen naar bioscopen. Belangrijke kenmerken zijn schaalvergroting in met name het aantal zalen en vertoningen, een totaal concept als basis, luxe, ontmoeting, place to be voor de burgerij. Ontstaan in een andere tijd maar als model nog niet veranderd.

De voordelen zijn duidelijk. Bredere of diepgaandere programmering is mogelijk en meer bezoek wordt gegenereerd en kan ontvangen worden. De keerzijde is een institutionalisering waarbij de film product wordt, groei nodig is voor het instituut en horeca van middel doel wordt.

Er is een vertoningsstructuur geschapen om filmvertoning op een hoger plan te brengen. Maar wat is de positie van die film en de bezoeker in deze inmiddels tot norm verheven structuur?

Hierover gaan we in gesprek.

1^e spreker: Floor Milikowski

Floor Milikowski is sociaal geograaf en journalist. In het boek 'Een klein land met verre uithoeken' schetst zij een treffend tijdsbeeld van dorpen en steden. Bewoners en bestuurders zijn op zoek naar houvast in een veranderd land. Hoe willen we dat het land eruitziet – en wie kan, wil of moet daar invloed op uitoefenen? Floor Milikowski toont de contouren en de verbanden van het grote geheel waarin cultuur in de regio zich afspeelt. **Gedeputeerde Cultuur van Overijssel Roy de Witte zal reageren op Floor Milikowski**

2^e spreker: Willem Jaap Zwart

Willem Jaap Zwart is directeur/bestuurder van Concordia in Enschede, zelf spreekt hij van 'meewerkend voorman'. Concordia Film | Theater | Beeldende Kunst is een centrum voor deze kunst disciplines en cultuuronderwijs in Enschede. Net als anderen wil of moet Concordia ook groeien. De vraag is hoe, waarvoor en hoe verhoudt zich dat tot de regionale omgeving?

3^e spreker: Clement Postmus

Clement Postmus is directeur van De Reggehof in Goor. De Reggehof is een multifunctionele en culturele instelling voor diverse verenigingen waar eveneens een theater- en bioscoopzaal is gevestigd. Om het hoofd boven water te houden koos hij de vlucht naar voren: het vertonen van meer – populaire – films.

Industry

2^e sessie

De positie van de lokale kleinschalige filmvertoners (kleine praktijk....)

Op grote schaal wordt in Nederland film vertoond. Gemiddeld is in elke gemeente een filmvertoner, een bioscoop of een filmhuis. Die filmvertoners zijn echter niet gelijk verdeeld over het land en velen zijn buiten hun eigen woonplaats niet bekend en worden behalve door de bezoekers ook niet opgemerkt. Waar bevinden deze filmhuizen zich? Hoeveel bezoekers trekken deze vertoners en is het echt allemaal zo rooskleurig als het lijkt?

1^e spreker: Dick Smits

Dick Smits is oprichter van Filmkenniscentrum en Hidde de Vries van Natte Haring, zij deden onderzoek naar kleinschalige filmvertoning in Nederland. Vandaag presenteren zij de resultaten. Ze geven een overzicht van kleinschalige filmvertoning in Nederland. Een zoektocht naar onbekende filmhuizen en hun plaats in de Nederlandse filmvertoning.

2^e spreker: Anke van Diejen

Anke van Diejen is oprichter van Picl, oprichter van filmuitgeverij Vedette en eigenaar van Herrie Film & TV en ze stond dit jaar op nummer 13 in de 'Filmbonzen Top 20' van Nederland. Het huidige distributiemodel is voor vele kleinschalige filmvertoners instabiel en ingewikkeld. Zij vertonen een film vaak eenmalig. Tegelijkertijd zijn ze met velen die dezelfde film, op vele locaties verspreid over Nederland, laten zien. Toegankelijkheid tot films en techniek gaan bij de filmdistributie hand in hand. Anke van Diejen neemt ons mee naar een model van distributie waarbij betrouwbaarheid, continuïteit, betaalbaarheid en technische zekerheid een rol spelen.

3e spreker: VVF

Samen sta je sterk. In het verleden waren er drie belangenverenigingen voor drie verschillende segmenten van filmvertoners. In 2004 is alles samengekomen in één vereniging. De drie segmenten, bioscopen, grote filmtheaters en kleinere filmhuizen, lijken echter een natuurlijke indeling. Naast de algemene vereniging is ook weer een tweede vereniging van grote filmhuizen opgezet. Het is tijd voor een derde: een landelijke vereniging voor kleinschalige filmhuizen.

